

LIBRARY

DEC 05 1986

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN
MADISON, WI 53706

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXVI Nr. 20

KETVIRTADIENIS, LAPKRIČIO (NOV.) 27, 1986

KAINA 25 c.

Kasdien

Prasiskolinę iki ausų
Grižta gimtinei
Mokslininkai prieš...
Prezidentui akibrokštas

Privatiškiems investoriams, bankams bei apdraudų kompanijoms valstybė yra prasiskolinusi iki kaklo – daugiau kaip 2 trilijonus dolerių, arba, kiek vienas Amerikos gyventojas, įskaitant ir vaikus, – po \$8,000.

Jeigu šiuos trilijonus paverstume doleriniais banknotais ir sudėtume vieną ant kito, tai pasidarytų stulpas, lygus ketvirčiui kelio iki Mėnulio, o jeigu pasvertume, tai būtų vieno milijono tonu sunkumo pundaj.

Valstybei išsikasti iš šios skolos nėra jokios vilties taip, kaip masiniai bankrutuojantieji fermeriams nėra vilties. Na, o prezidentas galvoja dar išleisti trilijonus dolerių "žvaigždžių karų" programoms, dar giliau paskandinti vaiztybę į skolą.

* * *

Neseniai du tarybiniai piliečiai, emigravę į JAV 1970 metais, išvyko atgal į Tarybų Sąjungą, nusivylę Amerika ir neradę laisvės, kokios tikėjosi rasti.

Kaip vienas jų – Alexander Belikin pareiškė: "aš negaliu gyventi draugijoje, kuri man yra svetima dvasiai ir papročiais, kurioje viskas aukojama vienam dievui – doleriui".

Yra ir daugiau tokių nusivylusių. Pagal laikraščio "Washington Post" pranešimą, TSRS ambasada Vašingtone tarybinių piliečių nusivylusių gyvenimu Amerikoje. Turi daugiau kaip 1,000 prašymų, kad leistų grįžti atgal Tėvynėn.

Mylinčiam tik savo pilvą, Amerika yra Amerika, bėt, kaip atrodo, be meilės savo pilvui yra žmonių, kurie nori ir daugiau kai ko, ypač dvasiai peno.

Prez. Reaganui su "žvaigždžių karų" programa nelabai kas darosi. Vis daugiau galvojančių žmonių sako, kad iš ruošimosi "žvaigždžių karams" niekas neišeis, nes tai nerealu.

Netgi Nacionalinės Mokslų Akademijos iš 663 narių, atsakusių į klausimą, 451 abejoja ar kas išei iš tos programos. 90 procentų jų nemano, kad ir būtų išvystyta technika tiems "karams", ar pajėgs atsilaikyti prieš TSRS, jeigu visos raketos paleistų ant Amerikos nukristi.

Vadinasi, daugiau ar mažiau tu raketų pralįstų ir nukritusios čia "privirtų košės" tiek ir tiek.

* * *

Kadangi nemaža Lotynų Amerikos valstybių per pastaruosius metus atsikratusių diktatūrinių režimų ir perėjusių į demokratiją vis labiau geidžia turėti daugiau

"Tėviškės draugijos" pirmininku išrinktas Vaclovas Sakalauskas.

kontaktų su socializmo šalimi, labai galimas daiktas, ateinantį pavasarį M. Gorbačiovas vyks į tą kontinentą.

Dar nėra tikra, bet jeigu vyks, tai be Kubos, aplankys Meksiką, Braziliją, Argentina ir kai kurias kitas šalis.

M. Gorbačiovo lankimasis Lotynų Amerikoje, Vašingtonui būtų karti piliulė nuryti.

* * *

Nežiūrint kaip prez. Reaganas stengėsi, kad šiuose kongreso rinkimuose laimėtojai išeitų jo respublikonai, ypač į senatą, bet niekas iš to neišėjo. Žmogus lėktuvu buvo nukridęs net į 18 valstijų rinkiminiuosius mitingus agituoti, kad rinkėjai balsuotų už respublikonus kandidatus, o teišrinko tik 8 jo siūlomus respublikonus.

Pasaka, kad prezidentas yra "Great Communicator" nepasiteisino. Liaudis jo maldavimus, kad balsuotų už respublikonus, atmetė ir į senatą išrinko net 55 senatorius demokratų, o respublikonus tik 45.

Ar pažabos demokratai prez. Reaganą, prašosi klusimas, nes kaip žinia, ne visi demokratai yra demokratai. Tačiau kaip bekalbėsimė, ju laimėjimas per šiuos rinkimus prezidentui yra akibrokštas.

S.J. Jokubka

Spalio 15 d. įvyko Lietuvos kultūrinio ryšių su tautiečiais "Tėviškės" draugijos tarybos plenumas. Taryboje – 47 nariai, plenumė dalyvavo 35. Buvo apsvarstyti organizaciniai reikalai.

Plenuma pradėjo "Tėviškės" draugijos tarybos pirmininkas Pranas Petronis. Jis paprašė draugijos tarybą atleisti jį iš prezidiumo pirmininko pareigų. Plenumo dalyviai nuoširdžiai padėkojo P. Petroniui už ilgametį darbą, stiprinant kultūrinius ryšius su užsienio lietuviais, palinkėjo didelės sėkmės visiomeninėje veikloje (P. Petronis – Lietuvos KP Vilniaus miesto komiteto narys, Tarybinio karo veteranų komiteto Vilniaus sekcijos primininkas, "Tėviškės" draugijos tarybos prezidiumo narys, "Zinijos" draugijos prezidiumo narys).

"Tėviškės" draugijos tarybos prezidiumo pirmininku išrinktas Vaclovas Sakalauskas.

V. Sakalauskas (g. 1938 m. Gargžduose) yra baigęs Vilniaus V. Fapsuko universiteto teisės fakultetą. Dirbo Lietuvos TSR užsienio reikalų komisijoje, Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijoje prezidiumo pirmininko pavaduotoju, po to Afrikoje, Ugandos respublikoje, – Tarybų draugystės draugijų sąjungos atstovu, Lietuvos KP CK užsienio ryšių skyriuje. Pastaruosius ketverius metus V. Sakalauskas buvo TSRS ambasados JAV, Vašingtone pirmasis sekretorius,

DIKTATORIAUS REZIMAS BRĄŠKA

Kai nedidelės Pietų Amerikos valstybės Paragvajaus diktatorius generolas Stresneris šventė gimimo dieną, užsienyje atsirado labai nedaug veikėjų, kurie ryžosi paminėti šią "įžymią" datą. Oficialias sveikinimo telegramas atsuntė tik Čilės ir Pietų Afrikos Respublikos režimų vadovai.

Jau 32 metus valdo Paragvajų fašistas, 1954 metais kariniu perversmu užgrobes šalyje valdžią. Stresnerio dievaičiai – Hitleris ir Musolinis, su kuriais jis tolimoje jaunystėje palaikė asmeninius ryšius ir kurių valdymo metodus pritaikė Paragvajuje. Ši šalis tapo gigantišku kalėjimu, košmaru trims milijonams visiškai beteisų gyventojų. Kasdieninis reiškinys – persekiojimai, teroras, žudymai politiniais motyvais ir masiniai areštai. Per fašistinius kalėjimus perėjo kas ketvirtas šalies gyventojas, daugiau kaip pusantro milijono paragvajiečių buvo priversti palikti tėvynę, kad išsigelbėtų nuo represijų ar dėl duonos kąsnio. Teroras, korupcija, ekonominis atsilikimas – štai pagrindiniai bruožai dabartinio Paragvajaus, kuriame randa prieglobstį įvairiausi nusikaltėliai, tarp jų – buvę hitlerininkai, tarptautinių pagrindinės narkotikų prekybos gaujų vadeivės. Kontrabanda tapo pelningu bizniu, kuriuo verčiasi generolai, politikieriai, paties Stresnerio šeimos nariai.

Pastaraisiais metais įvykusios permainos Pietų Amerikoje negalėjo neatsiliepti ir Paragvajaus įvykių raidai. Į kovą kyla valstiečiai, reikalaujantys darbo ir žemės, prieš diktatūrą stoja darbininkai, tarnautojai, studentai. Masiniai protesto mitingai, kuriuose dalyvauja platūs gyventojų sluoksniai, darosi vis atviresni. Aktyvių veiksmų imasi buržuazinė opozicija, suvokusi, į kokią aklavietę atvedė šalį Stresnerio režimas. Aštriai kritikuoja diktatorių katalikų bažnyčia. Liaudies kovoje už tėvynės išvadavimą įžymu vaidmenį atlieka Paragvajaus komunistai, kurie visus tuos metus buvo žiauriausiai represuojami. Tačiau jie nepasidavė ir pogrindžio sąlygomis aktyviai dirba.

Vladas Sidaras

konsulas.

Į "Tėviškės" draugijos tarybos prezidiumo narius papildomai išrinkti Lietuvos KP CK užsienio ryšių skyriaus vedėjas pavaduotojas J. Paleckis ir "Gimtojo krašto" vyr. redaktorius A. Cekuolis.

Plenumė kalbėjo Lietuvos KP CK užsienio ryšių skyriaus vedėjas M. Sadovskis, Lietuvos TSR žurnalistu sąjungos valdybos pirmininkas A. Laurinčiukas. Žodį tarė naujasis "Tėviškės" draugijos tarybos prezidiumo pirmininkas V. Sakalauskas.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS, 3110 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Sukliks, jog tai Maskvos darbas

Haiti yra neturtingiausia šalis šiame Žemės kamuolio pusrutulyje. Diktatoriai Duvalierai ją taip nugyveno, kad saujelė nacionalinės buržuazijos atstovų su užsienio kompanijomis, imtinai Amerikos, socialiai mintančiomis pusbadžiai gyvenančios darbo liaudies prakaitu, rado reikalą atsikratyti visam gyvenimui pasiskelbusio prezidento diktatoriaus Jean Claude Duvaliero, kad neatsitiktų taip, kaip atsitiko Kubos diktatoriui Batistai. Vašingtonas mielai parūpino lėktuvą ir praeitį vasario m. 7 dieną diktatorių su šeima ir jo turtu iš išgabeno Prancūzijoje, o jo vieton šalį valdyti paliko neva ant greitųjų susiorganizavusiai jantai, priešakyje su diktatoriaus numylėtiniu generolu Henry Namphy.

Nors nuo to jau praėjo daugiau kaip dvyni mėnesiai, bet šalyje kaip didėjo darbo liaudies pusbadžiavimas, taip tebedidėja, skurdas kaip gilėjo, taip tebegilėja, represinis diktatoriaus paliktas Tonto Macouti aparatas, žiauriai terorizavęs liaudį, kaip buvo, taip tebėra nepaliestas. Liaudies nerimas, ypač darbininkų streikai, demonstracijos, išbadėjusių reikalavimai darbo ir duonos kaip vyko, taip tebevyksta ir aštrėja.

Kad neatsitiktų taip, kaip atsitiko Kuboje, generolo Henry Namphy junta su pritarimu iš aukščiau (žinoma, Vašingtono) sumanė paskelbti konstitucinės nacionalinės asamblėjos rinkimus. Patvarkė taip, kad 20 deputatų į asamblėją, parinks junta savo nuožiūra, o likusius 40 paliko išsirinkti liaudžiai. Rinkimus paskelbė veina savaite prieš numatyta rinkimams dieną, kad liaudis nepaspėtų susipažinti bei sužinoti kokie kandidatai balotiruosisi.

Žinoma, nesant jokiai rinkiminei kampanijai, turintys teisę balsuoti pilnamečiai piliečiai rinkimuose beveik nedalyvavo, kai kurie juos ignoravo, o kurie ir dalyvavo, tai labai mažas procentas. Pavyzdžiui, Port-au-Prince sostinės primiestyje Petionville, kur gyvena apie 20.000 turinčių teisę balsuoti žmonių, į rinkimų punktus pradėjo pasirodyti vienas kitas pusantra valandą prieš uždariant rinkimų punktus. Govainės mieste tebsavo vos apie 20 procentų rinkėjų, Haitien mieste, irgi pramoniniame, vos 4 procentai balsavo. Tačiau urnose buvo rasta tiek balsų, kiek reikėjo apygardos kandidatui būti išrinktu.

Haityje 80 procentų suaugusių žmonių yra beraščiai. Pagal rinkimų įstatymą, atėjusieji balsuoti turi užpildyti balotą už kurį kandidatą balsuoja. Beraščiams užpildinėjo balotus valdžios pastatyti rinkimų saugotojai, daug kur ant stalo prie jų gulėjo balotų ornos raktai. Buvo atsitikimų, kad beraščiams balotus užpildinėjo bile kas mieste, rinkėjui tereikėjo ateiti į balsavimo punktą ir į urną imesti balotas. Niekas balsavimo punktuose netikrino ar rinkėjas jau 18 metų amžiaus ir turi teisę balsuoti.

Rašant šiuos žodžius dar nežinia kokie rinkimų rezultatai. Nėra abejonės, jie bus tokie, kokių norėjo diktatūrinė generolo Henry Namphy junta. Konstitucinės nacionalinės asamblėjos sudėtis irgi bus tokia, kokios siekė generolo Namphy vadovaujama junta. Konstitucinė nacionalinė asamblėja konstituciją parašys tokia, kokios nori generolo Namphy juntos bosai, tai yra saujelė nacionalinės buržuazijos atstovų bei užsienio kompanijos, imtinai Amerikos.

Tolygūs rinkimai diktatūrinėse fašistinėse šalyse yra natūralus dalykas. Bet toks dalykas yra laikinas. Atėjusioje radijo bei televizijos epochoje, nors 80 procentų Haiti suaugusių žmonių yra beraščiai, neskaityto spaudos ir netgi agitacinių lapelių, bet vis tiek politizuojasi, ruošiasi atsitikimams, kurie atsitiko Kuboje diktatoriui Batistai. Be to, pusbadžiai gyvenančiam žmogui daug proto duoda tuščias pilvas, o Haityje tokių žmonių apskritai dauguma. Ir kai generolo Henry Namphy jantai išmušė tokia valanda, kokią išmušė Kubos Batistai, kas bus kaltas: Viso pasaulio reakcinės jėgos su savo visomis komunikacijos priemonėmis sukliks, jog tai Maskvos darbas.

“Vašington Post” apie emigrantų dalį Izraelyje

Vašingtonas. (Tass-ELTA). — Tarp tų, kurie susiviliojo sionistų propagandos pažadais ir išvyko į Izraelį, nemaža tokių, kuriems “pažadėtosios žemės” pieno upės ir kisieliaus krantai aiškiai turi kartulio skonį. Tai priverstas pripažinti laikraštis “Vašington post”.

Kai kas iš atvykusiųjų, konstatuoja laikraštis, dėl to apgailėstauja, o kai kas norėtų grįžti atgal. Kokių nors konkrečių duomenų apie emigrantų nepasitenkinimą laikraštis nepateikia. Ko gi norėti, juk tada kaip muilo burbulas prognozę Amerikos ir sionistų propagandos išpūstas mitas apie

“puikų” gyvenimą Izraelyje, tačiau pripažįsta, kad “nusivylimas įleido gilią šaknis”. Vienas iš tų, kurie “pasirinko laisvę”, skundžiasi, kad Izraelio visuomenė juos laiko užsieniečiais ir nepriima jų į savo ratą.

Tačiau tai nėra kiek nerūpi Izraelio valdovams ir triukšmingiems sionistų lobistams Jungtinėse Amerikos Valstijose, kurie neriasi iš kailio, dirbtinai išpūsdami liūdnai pagarsėjusį klausimą dėl “žydų emigravimo”: už pažadėto “rojaus pažadėtoje žemėje” slypi ciniški kėsiai — panaudoti išeivius iš kitų šalių tam, kad būtų galima vykdyti Tel Avivo kursą aneksuoti senąsias

Kas naujo mūsų Amerikoje

POPULIAREJA DARBO ŽMONIŲ LAIKRAŠTIS

Ryšium su didėjančiomis liaudies nuotaikomis už taiką, nusiginklavimą bei susitarimą su TSRS, vienintelis Amerikos darbo žmonių dienraštis “People's Daily World” populiarėja geometrinės progresijos spartumu. Vien tik Kalifornijoje šiemet numatoma rasti naujų prenumeratorių 3.000, kioskuose pasiekti parduoti kasdien po daugiau kaip 20.000 egzempliorių. Sparčiai populiarėja dienraštis ir New Yorke. Čia irgi numatoma šiemet kioskuose kasdien parduoti po 20.000 egzempliorių, Illinois valstijoje — po 15.000 kitose valstijose — po 10.000 ir daugiau. Nėra tos valstijos, kad šio dienraščio daugiau ar mažiau žmonių neskaitytų.

Toks dienraščio “People's Daily World” pasisekimas yra dėl to, kad dienraštis neša išskėles darbo žmonių kovos vėliava, informuoja kas dedasi klasių kovos frontuose, atitinka Amerikos pažangiosios liaudies nuotaikas, kad Amerika būtų be ginklų, garbinga ir respektuojama pasaulio tautų bendruomenėje, kad amerikiečiams užsienyje niekas nesakytų “yankee go home”.

TUKSTANČIAI ŠTURMAVO REAGANO POLITIKA

Spalio 25 d. visoje šalyje didesniuose miestuose vyko masinės žmonių demonstracijos, nukreiptos prieš prez. Reagano administracijos vidaus ir užsienio politiką. Demonstrantų šūktis buvo: kad iki šio šimtmečio pabaigos, 2000 metų, būtų visiškai nusiginkluota ir nebūtų jokių “žvaigždžių karų” programų, kad militarinės išlaidos būtų pervestos civiliniams reikalams, kad būtų nutraukta JAV intervencija Centro Amerikoje ir Vidurio Rytuose, kad būtų nutraukti santykiai su rasistine Pietų Afrika.

Gausiausia demonstracija buvo New Yorke, kur demonstravo daugiau kaip 5.000 žmonių. Čikagoje, nežiūrint kad tą dieną lijo, demonstracijoje dalyvavo apie 3.000 žmonių, San Franciske — daugiau kaip 2.000 žmonių. Po daugiau ar mažiau žmonių demonstravo Vašingtone, Atlantoje, Miamyje, Cincinyje, Mineapolyje, Denveryje, Milvaukeje, Salt Lake City mieste, San Diege, Portlande ir kituose didesniuose miestuose.

arabų žemes. Kaip pažymi laikraštis “Vašington post”, daugelis Izraelio politinių veikėjų, pirmiausia ultradešiniųjų, tikisi, kad emigrantai padės kolonizuoti Izraelio okupuotą vakarinį Jordano upės krantą ir Gazos sektorių. Emigravimą Tel Avivas taip pat laiko pigios, bet labai kvalifikuotos darbo jėgos gavimo šaltiniu. Be to, isteriškais sionistų klyksmais “žydams apginti” siekiama dar vieno tikslo — atitraukti tarptautinės visuomenės dėmesį nuo Izraelio kariuonos savivaliavimo okupuotose arabų žemėse, nuo ekspansionistinės Tel Avivo politikos Artimuosiuose Rytuose, kuri pirmiausia atitinka Izraelio vyresniosios “strateginės sąjungininkės” — Jungtinių Valstijų interesus.

PADIDINS PENSIJAS, BET...

Sausio mėnesį daugiau kaip 37 milijonai pensininkų gaus, vidurkio imant, šešiais doleriais didesnes pensijas, bet iš tų \$6 bus atimta papildomai Medicare apdraudai. Vadinasi, pensininkai tegalės pasidžiaugti tik vienais skurdžiais pietais per mėnesį, o tie kurie gauna minimum pensijas negalės nė tiek pasidžiaugti.

Tiesa, kainų indeksas, pagal kuri pensininkams padidins po \$6 pensijas yra nedidelis, bet jis nedidelis dėl to, kad drastiškai atpigino benziną. Betgi pensininkai benzino negeria, iš jo sriubos neverda! Pensininkai maitinasi duona, daržovėmis, vaisiais ir kai kada, kai yra iš ko, nusiperka mėsos, bet visa tai nėra truputi neatpigę. Tenka tik nueiti į supermarketa ir įsitikinti, kad už 10 ar 20 dolerių nėra ko parsinešti namo.

BILE KOMPANIJOMS YRA PELNO

Pagal prez. Reagano filosofiją, kad valdžia kuo mažiau kištųsi į privatiško biznio reikalus, dereguliuotus autobusus valdžios patvarkytus, beveik 4.000 miestelių tapo atskirti susisiekimui su didesniais miestais. Jeigu autobusu kompanijai nėra pelninga, kad jos autobusus sutotų tariamam miestelyje, valdžia pagal dereguliaciją negali priversti sustoti nežiūrint, kad vertinai miestelio gyventojams reikalingas susisiekimas su kitais miestais bei miesteliais.

Tokiuose miesteliuose yra nemaža žmonių, neturinčių automobilį, ypač ju neturi senukai pensininkai bei varguomenė. Tokiems žmonėms susirgus nuvažiuoti į didesnį miestą pas gydytoją reikia prašyti turinio automobilį kaimyno paslaugos. Arba, jeigu nori nuvykti į didesnį miestą pigiau apsipirkti, kaip nuvykti, jeigu nėra autobuso:

Prez. Reagano administracijai tai nesvarbu. Bile kompanijoms yra pelningiau, o žmonės tegul sau žinosi.

S. J. J.

TRUMPAI

— General Motors korporacija praneša, kad iki 1989 metų uždarys net 11 savo fabriku, gaminančių automobiliams dalis. Ryšium su tuo, beveik 30.000 darbininkų neteks darbo.

— Po numušimo Nikaragvoje spalio 4 d. lėktuvo, mečiusio “controms” karinius reikmenis, kol kas “controms” karinių reikmenų iš Salvadoro nebeatgabena, iš atskridusių lėktuvų nebeišmeta.

— JAV žemės ūkio ekspertai susirūpinę, kad šiemet Tarybų Sąjungoje grūdų derlius buvo geresnis, negu buvo tikėtasi.

— Prez. Reaganas pasirašė įstatymo projektą, leidžiantį Vašingtone pastatyti paminklą atminimui negrų, kariavusių su ginklu rankoje už Amerikos nepriklausomybę. Paminklo pastatymas kaštuos \$4 milijonus, bet valdžia kol kas negalvoja kiek nors duoti. Pinigus turės sukelti privatiški žmonės.

Vilnis, 1986 m. lapkričio 27 d.

“Vilniai” ir Vilniečiams

Gerbiama “Vilnie” ir Vilniečiai,

Užsimojęs parašyti “Vilniai” ir “Laisvei”, jaučiu, kad pasikartojimu neišvengsiu. Labai jau broliški šie Amerikos progresyvių lietuvių laikraščiai. Pirmiausiai noriu Jums padėkoti už gražų susigvyvenimą, man dirbant Tarybų Sąjungos ambasadoje Jungtinėse Amerikos Valstijose. Sako, padėka iš gimtosios žemės visuomet nuoširdesnė ir manau, kad tai teisybė.

Šių metų spalio 15 d. “Tėviškės” draugijos tarybos plenumas išrinko mane draugijos prezidento pirmininku. Tokiais atvejais visuomet malonu, tačiau kartu kažkaip geriau, aštriau supranti, kaip labai toks pasitikėjimas žmogų ipareigoja. Nori nenori, o pasitempi, pradedi žvalgytis, stengdamasis atidžiau išžiūrėti į patikėtų darbų esmę. Gal šie prisipažinimai pernelyg asmeniškai, tačiau juk kalbuosi su nuoširdžiais draugais, kuriems dėkingas už draugystę, kuri dirbant Vašingtone buvo ypatingai reikalinga.

Manau, kad nepervertinu pirminko pareigas suprasdamas jas kaip pagrindinio iniciatoriaus ir organizatoriaus darbą, kurio tikslas plėtoti dalykinį, draugišką bendradarbiavimą tarp lietuvių gyvenančių emigracijoje ir Lietuvoje. O JAV yra daugiausia mūsų tautiečių ir, beje, jie turi seniausias ryšių su tėvyne tradicijas ir patirtį. Lietuvoje žino, kad ir kultūrinių ryšių srityje pionieriais buvo pažangią išieivija su savo garbingais laikraščiais “Vilnim” ir “Laisve”.

Tai ypač malonu kalbėti iš

“Tėviškės” draugijos pirmininko pozicijai, nes manau, kad tokie vertinimai bus atitinkamai ir priimti. Tačiau kita vertus, norisi Jus, mieli vilniečiai, turėti ir tolesniame būsu darbe. Jo daug. Jūs tą gerai suprantate. Visi takeliai geri, visi reikalingi, jeigu tik jie veda žmogų prie žmogaus, prie Lietuvos priartina po pasaulį pasklidusią išieiviją. Man atrodo, kad mūsų kultūrinio bendravimo didžiausioji paskirtis kyla iš pačios tautos egzistencijos — kokio ji, mūsų tauta, mūsų gimtoji žemė, tokius pasaulyje regi ir kiekvieną iš mūsų. Todėl ir reikia pasistengti, kad jos užimama pasaulyje vieta kaskart būtų vis reikšmingesnė, svaresnė.

Šiandien norėčiau pasakyti, kad visuomet nuoširdžiai Jūsų lauksime, stengsimės būti patikimu tiltu, gražia paskata, kad mūsų kultūriniai ryšiai plėstųsi, praturtėtų naujais reiškiniais, kad jaukus tokio tarpsavio bendravimo vėjai iš sūkurį įtrauktų kuo daugiau geravalių, dorų mūsų tautiečių.

Kaip ir anksčiau, vilniečiai “Tėviškėje” bus kuo maloniausiai sutinkami. Sakau, “Vilniečiai”, o galvoje turiu visą pažangią išieiviją ir tai labai natūralu, kadangi jų mokytoju, idėjiniu vedliu visuomet buvo ir “Vilnis”. Dažnai išgirsi — **Mieļojī “Vilnis”**. Tai didelis jos nuopelną įvertinimas, turint galvoje ir netrupą kultūrinių ryšių tarp Lietuvos ir jos išieivių istoriją.

Sėkmės Jūsų darbuose —

“Tėviškės” draugijos pirmininkas,
V. Sakalauskas

Nuolatinam gyvenimui iš JAV persikėlė į TSRS

— Esu laimingas, kad tas košmaras visam laikui liko praityje. Dabar mūsų laukia laisvas gyvenimas...

Taip pradėjo savo interviu Arnoldas Lokšinas, Amerikos pilietis, atvykęs spalio 8 dieną į Maskvą iš JAV. Prieš kurį laiką jis kreipėsi į atitinkamus Tarybų Sąjungos organus, prašydamas suteikti jam ir jo šeimai politinį prieglobstį. Šis klausimas buvo apsvarstytas ir teigiamai išspręstas.

Kilęs iš Kalifornijos (San Francisko) Arnoldas Lokšinas — filosofijos mokslų daktaras ir biochemijos mokslų bakalauras, keliasdešimties mokslinių darbų autorius, daugelį metų dirbo vaisingą mokslinį darbą Harvardo ir Pietų Kalifornijos universitetuose, o nuo 1980 metų iki 1986 metų rugsėjo mėnesio buvo Techaso valstijos Hiustono šv. Juozapo ligoninės vėžinių susirgimų tyrimo laboratorijos direktorius. Kodėl gi šis 47 metų Amerikos mokslininkas ir jo šeima nusprendė palikti tėvynę?

— Be mokslinio darbo, aš visada stengiausi aktyviai padėti spręsti tas visuomenės problemas, kurios jaudina Ameriką, — pasakoja A. Lokšinas. — Kitados aš ir mano žmona Loren ryžtingai stojome prieš Amerikos agresiją Vietname, o pastaraisiais metais mes aktyviai kovojame su pavojingais respublikonų administracijos užsienio politikos, kurios šerdis yra orientavimasis į jėgą. Ir kuo aktyviau mes dalyvavome antikariname judėjime, kuo garsiau kėlėme protesto balsą prieš antidemokratinę santvarką, diegiamą mūsų šalyje, tuo įnirtingiau, rafinuočiau buvau persekiojamas aš ir mano šeima tėvynėje.

pavasarij šiu kultūrų savo farmoje nebesėjęs.

Agentai jo farmoje suskaitė 6,100 kanapių kelmų beveik 10 pėdų aukštumo. Jeigu viskas farmeriui būtų sėkmingai pavykę, tai ne tik būtų išsikasęs iš skolos, o ir pasipelnęs, bet neišėjo taip, kaip jis manė. Pagal Illinois Narcotis Forceclosure aktą, labai galimas daiktas, kad praras farmą ir bus pasodintas ilgiems metams į kalėjimą. Žmogus prisipažįsta, jog kalta, blogai daras, bet daras, kad išsikasukęs iš skolos.

Nėra abejonės, kad ir daugiau sėjančių kanapes marijuanai mažųjų farmerių susilauks tokio likimo. Kongresas su užgyrimu prezidento \$1.7 bilijono kovai su narkomanija. Už šiuos pinigus bus samdoma daugiau agentų, aprūpinami jie dresiruotais šunimis, netgi helikopteriais gaudymui užsiimančių narkomanija taip, kaip buvo gaudomi prohibicijos laikais “bulegeriai”. Didžuosius narkomanus, gabenančius toms marijuanos laivais, lėktuvais, kaip taisyklė, nelengva bus paimti už pakarpos. Jie yra “didelės žuvis”. Tačiau su tokiais, kai 80 akrų farmos farmeris Seiber, susidoroti bus vieni niekai.

Toks jau neturtingų žmonių likimas, kapitalizmo sąlygomis, kur pinigai šneka ir tyli, iš skurdo išsigelbėti netgi ir suktu, nusiakstačiu būdu progu nėra. Pūsi sučiuptas kaip mat.

J. Žaliukas

Sunku net išvardinti tas formas ir metodus, kuriuos Jungtinėse Valstijose naudoja valdžios žmonės, persekiodami kitaminčius ir susidorodami su jais. Kokių tik išmėginimų nepatyrėme pastaraisiais metais! Buvome persekiojami, šantažuojami telefonu, buvo bauginami mūsų vaikai, rasdavome vogėiomis pakištų laiškų, kuriuose aš ir mano žmona buvome kaltinami išdavyste, — tokios federalinio tyrimų biuro kūrybos pavyzdėlių atsivežiau į Maskvą. Pagaliau mane išmetė iš darbo ir grasino fiziškai sunaikinti kartu su trimis vaikais, kurių vyriausiajam 15 metų. Ir nors sprendimas palikti tėvynę buvo nelengvas, labai nelengvas, mes su Loren priėjome išvadą, kad kito kelio neturime.

Jungtinėse Amerikos Valstijose daroma viskas, tiesiog viskas norint pavaizduoti Tarybų Sąjungą esant antidemokratinę šalimi, įbauginti žmones nelemtai pagarsėjusia “Tarybų Sąjungos grėsme” — juk tokiais aplinkybėmis lengviau susidoroti su kitų pažiūrų žmonėtom, visiškai pagrįstai laikydami šį žingsnį labai svarbia geros valios akcija, kuri, jeigu prie jos prisijungtų JAV, būtų tikro nusiginklavimo pradžia. Jungtinėse Valstijose žinoma ir apie tai, kaip entuziastiškai tarybiniai liaudies, tikra savo šalies šeiminkė, kuria naują gyvenimą, įveikdama visas kliūtis. Štai kodėl, kai mūsų šeiminkė, kuria naują gyvenimą, įveikdama visas kliūtis. Štai kodėl, kai mūsų šeimoje iškilo klausimas kur, kurioje žemės vietoje mes turime rasti naują tėvynę, aš, nors ir nesu komunistas, neabejojau — jeigu galima, gyvensime ir dirbsime Tarybų Sąjungoje. Ryždamiesi tokiam žingsniui, kaip prašymas suteikti politinį prieglobstį, mes nutraukėme ryšius su kapitalistine šių dienų Amerika. Bet yra ir kita Amerika — Amerika tu, kurie pasiaukojamai, nepaisydami grasinimų ir persekiojimų, kovoja dėl tikros demokratijos. Meilė ir nuoširdžiausia pagarba tai Amerikai — visada mūsų širdyse.

— Mes su Loren širdingai dėkojame Tarybų Sąjungos valdžiai už tai, kad ji suteikė mums politinį prieglobstį, — pasakė baigdamas A. Lokšinas. — Suprantama, ne viskas mums bus lengva ir paprasta, ir galbūt vienas didžiausių sunkumų — greitai ir gana gerai išmokti rusų kalbą, be ko man, žinoma, sunku įsijungti į mokslinį darbą. Žinau, jog kaip tik tarybiniai medikai yra pasiekę didelių laimėjimų ir juos vis gausina, kovodami su tokia baisia žmonijos rykšte, kokia yra vėžiniai susirgimai. Tikiu, kad įstengsiu prisidėti prie šio didelio ir svarbaus darbo.

J. Kornilovas

KARINĖ PADĖTIS TURKIJOSJE

Turkijos nacionalinio saugumo taryba dar keturius mėnesius pratęsė karinę padėtį penliose rytinėse šalies provincijose. Kaip praneša Turkijos spauda, šiuose rajonuose, kur gyventojų daugumą sudaro kurdai, padėtis tebėra įtempta.

Turkijos valdžia kai kuriose šalies provincijose įvedė karinę padėtį 1978 metais

Gelbėjasi augindami marijuaną, bet ar...

Vis daugiau mažųjų farmerių nebegali išbristi iš skolų bankams. Kukurūzų, pupelių bei kiaulių auginimu, pardavimu — nebeišiverčia, bankrutuoja. Apsakičiuojama, kasdien visoje šalyje apie 150 farmų bankai išvaržo. Jas superka didieji ar agrobiznio kompanijos. Kad išbridus iš skolų, kad išsigelbėjus nuo varžytinių, vis daugiau mažųjų farmerių pradeda užsiimti rizikingu, bet pelningu kanapių auginimu marijuanai, kurios didžiųjų miestų gatvių užgaboriuose pareikalavimas neapsakomas. Ekspertų apskaičiavimu kasmet šio rūkalo surūkoma 15,000 metrinu tonu.

Valdžios griežtai uždraustas kanapių auginimas marijuanai prasidėjo klestėti daugiau kaip prieš 15 metų, kai atkaklieji hypiai, ypač Los Angeles ir San Francisco miestų, pradėjo vienas po kito Humboldt pamiškėje pirkti žemės plotelius ir užsėti kanapėmis marijuanai, pardavinėjimui jos turtingosios ir vidurinėsios klasių žmonėms. Dar ir dabar apskrityje slapta kanapės tebesėjamos, kaip pažymi žurnalas “Newsweek”, bet tuo užsiima tik namų šeiminkės, pensininkai ir bedarbiai, negaunantys nedarbo kompensacijų, kad turėjus iš to šiek tiek tokias pajamas.

Kanapių auginimas marijuanai nereikalauja daug darbo bei priežiūros. Jos sėjamos palaukėse.

Vilnis, 1986 m. lapkričio 27 d.

pamiškėse, miškelių aikštelėse bei sodinamos daržinėse į vazonus. Iš kanapės lapoto stiebo, maždaug 10 pėdų aukštumo, galima pridžiuvinti vienas svaras sausų lapų marijuanai. Narkomanai už svarą, kaip rašo čekagiškės “Tribune” laikraščio korespondentas Andy Knott, moka tūkstantį dolerių, o miestų užkampiuose pardavinėdami uncijomis gauna \$1,600.

Valdžios agentai kovai su narkomanija, užtikę kanapes auginanti farmerių areštuoja ir sunkiai baudžia kalėjimu, kai kuriais atvejais netgi atima farmą. Illinois valstijoje už kanapių auginimą jau yra areštuota 80 fermerių, kurie, kaip jie sąsiuntė areštuoti farmeriai vargiai yra didieji ar agrobiznių kompanijų valdytojai. Jiems nėra reikalo užsiimti tokiu rizikingu bizniu, jiems negresia nusigvyvenimas, pakankamai turi pajamų neibrusti iki kaklo skolon bankui. Todėl, labai galimas daiktas, tą areštuotų dauguma yra mažieji ar vidutinieji farmeriai, pasinėję į skolą bei šiaip nusigvyvenę.

Kad auginančių kanapes yra prasčiokų farmerių duodasi suprantu iš “Tribune” korespondento pranešimo, kad netoli Knoxville, valdžios agentų buvo užtiktas auginantis kanapes 80 akrų farmos farmeris Seiber 49 metų amžiaus, turintis bankui skolas \$280,000. Nuo 1972 metų jis vertėsi kukurūzų ir pupelių auginimu, šį

Kas namų Lietuvoje

Visos penkios Kauno turgavietės šiemet turtingos vaisiais, daržovėmis, gėlėmis. Daugiausia jų parduoda Kauno, Kaišiadorių, Jonavos, Prienų rajonų ūkiai. Gausiai gėrybių išauginta ir kolektyviniuose soduose. Nuolatines prekybos vietas turgavietėse turi gėlininkai mėgėjai.

Eilinę dieną Žaliakalnio turgavietėje.

Rūta Kilmonytė-Lee lankėsi Lietuvoje

Vilniuje rugpjūčio mėnesį viešėjo žymi lietuvių kilmės amerikiečių aktorė, šokėja ir dainininkė Rūta Kilmonytė-Lee su savo vyru ir maloniai sutiko atsakyti į "Tarybinė Moteris" žurnalo klausimus. Čia perspausdiname ištiesai Rūtos pasikalbėjimą su žurnalo korespondente Agne Starkute:

— Gerbiamoji Rūta, jūs puikiai kalbate lietuviškai. Jūsų šnekoje aiškiai jaučiama dzūkų tarmė. Kaip Jums pavyko taip gražiai išsaugoti lietuvių kalbos grynumą?

— O kaipgi kitaip... Juk aš gimiau lietuvių emigrantų šeimoje. Mano tėtis 1928 metais atvyko į Kanadą darbo ieškoti, o po metų pasikvietė ir mamą. Ten gimiau ir aš. Sitaip Kilmonai iš Bukančiškių kaimelio (netoli Daugu) ir įsikūrė Amerikos žemyne. Vėliau ieškodami darbo, jie persikėlė į JAV ir visam laikui apsistojo Kalifornijoje. Stengiausi daug bendrauti su lietuviomis, kurie atvyksta pasisvečiuoti iš Tarybų Lietuvos į Ameriką. Taip tobulinu savo lietuvišką šneką, sužinau daug naujo apie tėvų gimtinę... Gerai pažįstu žymų aktorių Donatą Banionį ir didžiojuosi, kad likimas lėmė susipažinti su juo.

— Tarybų Lietuvoje lankotės, kiek žinoma, jau ne pirmą kartą?

— Trečią. Paskutinį kartą viešėjau tėvų žemėje prieš 22 metus. O per tą laiką daug dirbau. Juk dėsniai griežti: nedirbsi — neturėsi. O mylėti darbą nuo pat mažens mane išmokė tėvai. Juk talentas dar ne viskas, svarbiausia dirbti.

— Taip, Jūsų profesija ne iš lengvųjų. Kiek žinome, Jūs ir šokate, ir dainuojate įvairiuose muzikluose, nuolat dalyvaujate televizijos laidose. Daug jėgų reikalauja teatras, filmavimasis...

— Labiausia už viską esu dėkinga savo darbščiajai ir protingai motinai. Tai jos dėka aš esu tas,

kas esu. Jau ankstyvoje vaikystėje mama pastebėjo mano gabumus, juos ugde ir kelią leido rinktis pačiai. Ir niekuomet nevarė daryti to, ko aš nenorėjau. Muzikos mokiausi jau nuo trejų metų, šokau, dainavau. Mama visokeriopai skatino mano darbštumą ir entuziazmą. Ji ir dabar gyvena kartu su manimi ir yra visiškai namų šeimininkė. Mes laikomės to gražaus lietuviško papročio — po namų stogu turi tilpti ir seni tėvai, ir jau suaugę savarankiški vaikai. Juk vaikai privalo išlaikyti savo senus tėvus, kurie juos išleido į gyvenimą. Nors Amerikos šeimos dažnai kitaip tvarkosi, aš likau ištikima lietuviškoms tradicijoms, nes labai gerbiu ir myliu savo gerąją mamą.

— O kada ir kaip Jūs pirmą kartą išėjote į sceną?

— Buvau dvylikos metų, kai pasirodžiau televizijos ekrane, šou spektaklyje. Ten šokau ir dainavau. 1955 metais mane pakvietė vaidinti filme "Septynios nuotakos septyniems broliams", kuriame aš buvau jauniausioji nuotaka. Visuomenė mane pamatė ir įvertino. Taip prasidėjo mano kelias... Teko vaidinti su įžymiais ir talentingais aktoriais, mokyti iš gerų režisierių.

— Kur Jums labiausia patinka dirbti — televizijoje, kine ar teatre?

— Įdomu, žinoma, visur, tačiau teatras man arčiausia prie širdies. Nuolat atsinaujini, jauti tikrą nuoširdų ryšį su žmonėmis. Atsiduri "akis į akį" su vertintoju.

— Kokia Jūsų nuomonė apie šiuolaikinę moterį?

— Žinoma, gera. Dažniausiai ji darbšti, gera motina ir darbininkė, ji saugo savo namus ir laimingą vaikų ateitį. Kadangi pati labai anksti tapau savarankiška ir ekonomiškai nepriklausoma, aš,

Senosios juodupės nebėr

Slogia praeitį mena senieji Juodupės gyventojai. Tos negrižtamos praeities liudininkai yra ir dokumentai, patekę į Rokiškio rajono Juodupės "Nemuno" vilnos audimo fabriko muziejų. Vienas didžiausių jo organizatorių ir įkūrėjų yra darbo veteranas Emilis Kriškanas, pradėjęs darbininko autobiografiją dar 1934-aisiais metais.

Taigi apsilankykite fabriko muziejuje.

Kasmet jo ekspozicijos turtėja, ir ne vienos dienos reikėtų, norint viską detalai apžvelgti, išnagrinėti. Kone kiekvienas eksponatas įmonės istorijos, žmogaus gyvenimo dalelė. Kiek čia dėkingos medžiagos praeities tyrinėtojiui, žurnalistui!

Dėmesį atkreipė viena fotografija, po kuria parašas skelbia, jog tai esąs senoji fabriko pagrindinis pastatas. Nebūtina žinoti, kas vietoje — jau pažvelgęs į šiuolaiką, galima suprasti, kokiomis sąlygomis dirbo to meto žmonės. Teko susitikti, kalbėti su pensininkais, kurie buržuazijos valdymo laikais buvo Oskaro Trėjaus fabrikėlio darbininkai. Kantrūs tai buvo žmonės, vargę, dirbę už menką atlyginimą. Ir Juodupėje, ir Sodeliuose (fabriko "cechai" buvo ne vienoje vietoje) patalpos silpnai apšviestos, be ventiliacijos. Garai, dulksės, drėgmė, skersvėjai tiesiog dienomis čė žmoniu sveikata. Silpnėsi, ypač sergantys tuberkuloze, neišverdavo. Stipresniems tekdavo kentėti. Kurgi dėsiės, iš ko gyvenėsi, neturėdamas skatiko? O uždarbis, kaip rodo išlikę archyviniai dokumentai, buvo menkas. Kvalifikuotas darbininkas audėjas, karš-

žinoma, tik už tokią moterį. Tačiau jis turi būti stiprus, saugoti ir mylėti savo moterį, būti, kaip sakoma, tikras džentelmenas. Žmonės privalo būti geresni vieni kitiems.

— Ka Jūs kuriate šiuo metu, kokie Jūsų ateities planai?

— Su savo šeima gyvenu Holivude, tenka daug dirbti televizijoje. Vasarą vaidinu įvairių teatrų muzikluose. Esu aktyvi įvairiausių visuomenės renginių dalyvė, teikiu pagalbą našlaičiams, ligoninėms, ypač toms, kuriose gydoma nuo vėžio bei širdies ligų.

— Tačiau padėti žmogui reikia ne tik moraliai, bet ir materialiai. O kai milžiniškos lėšos skiriamos ginklavimuisi, vargšams pritrūksta būtiniausių dalykų...

— Be abejo, taip. Svarbiausias dalykas yra taika. Todėl mes iš visos širdies trokštame taikos ne tik savo, bet ir jūsų namams. Visų šalių žmonėms reikia kuo daugiau bendrauti, susitikti, geriau pažinti vienas kitą. Štai aš, pavyzdžiui, aplankiau tėviškę po 22 metus. Ir kaip žmonių darbo dėka ji pasikeitė — pažinti negalima... Jei tą pasikeitimą galima būtų išreikšti spalvomis, tai sakyčiau, kad pilką spalvą pakeitė visos žėrinčios vaivorykštės spalvos. Svarus, žalias, puošnus miestas, jo gatvėse tiek gražaus jaunimo! Vilniečiai draugiški, linksmi, malonūs. Gražios ir elegantiškos moterys. Ir linkiu taikos, meilės ir laimės visiems...

— Dėkojame už pokalbį. Jums bei Jūsų šeimai palinkėsime visokeriopos sėkmės, džiaugsmo, taikaus ir gražaus gyvenimo. **Agnė Starkutė**

jas fabriko savininkas samdėsi daugiausia iš Rygos.

Pagaliau, kai O. Trėjus subankavo, įmonė kurį laiką tebebuvo Lietuvos kredito bankas gelumbių fabrika pardavė iš varžytynų, o savininku tapo akcinė bendrovė "Nemunas", tačiau darbininkų reikalai, jų gyvenimo pagerėjimas buvo be provaisčių. Todėl vis dažniau vyko bruzdėjimai reikalavimus padidinti atlyginimus ir pagerinti darbo sąlygas. Darbininkai pradėjo strekuoti. 1931 metais žmonės visą savaitę nėjo į cechus. Grįžti prie staklių pareikalavo iš Rokiškio išskviesta policija.

Kibirktstėlės žiebėsi į ugnį. Ir ne vien Juodupėje. Darbo liaudis siekė geresnio gyvenimo. Tie, kam dabar dar nėra nė septyniadesimtys, puikiai prisimena džiugią 1940-ųjų metų vasarą, kai buvo atkurta Tarybų valdžia Lietuvoje.

Dabar Juodupė — miesto tipo darbininkų gyvenvietė. Vasarą skendinti žalumynuose, pasipuošusi gėlynais. Asfaltuota visos pagrindinės gatvės. Į saulę žvelgia daugiaaukščių namų langai. Kaip ir mieste, čia yra vaiku lopšelis darželis, maisto ir pramoninių prekių parduotuvės, biblioteka, knygynas, ryšių skyrius, taupomoji kasa, vaistinė. Na ir, žinoma, visu pasididžiavimas — "Nemuno" vilnos audimo fabriko, tapęs šiuolaikine įmone, kurioje kasmet vis daugiau darbu automatizuojama ir mechanizuojama. Visas mechanines stakles senokai pakeitė žymiai našesnės ir toulesnės automatinės. Siandien audėjų, verpėjų nereikia kviestis iš kitur. Šių specialybių galima įsigyti čia pat — fabrike veikia profesinės technikos mokykla.

Palygines praeitį su dabartimi, gali trumpai pasakyti: ji skiriasi kaip diena ir naktis. Senosios Juodupės nebepažinti. Likęs tik jos pavadinimas.

Algirdas Zibolis

Šiaulių "Vėpsto" trikotažo fabriko gaminius — sukutes, kostiumėlius, vyriškus džemperius, kombinezonus vaikams gerai vertina pirkėjai, jie demonstruojami salyje organizuojamose mugėse, tarptautinėse parodose. Šiemet įmonė išleis 2,6 milijono viršutinio trikotažo gaminių, ir kas trečias iš jų žinimas naujovės ženklui.

A. Dilio nuotraukoje: inžinierė Regina Šemetienė demonstruoja naujo modelio kostiumėli.

Vilnis, 1986 m. lapkričio 27 d.

Gimtinėje šiltai sutiktas

Šią vasarą sukako 80 METŲ SUBTILIOS IR GRAKSCIOS PROZOS KŪRĖJUI Antanui Vaičiulaičiui, kurį vyresnės kartos skaitytojai daugiausia pažįsta kaip "Valentino" autorių. Prieš karą Vaičiulaitis išleido keletą novelių rinkinių, apysaką "Mūsų mažoji sesuo", minėtąjį romaną "Valentina", studiją "Natūralizmas ir lietuvių literatūra", aktyviai darbovosi kaip kritikas ir vertėjas. Kauno universitete jis dėstė naujosios literatūros kursą, išsiskyrė erudicija, geru literatūriniu skoniu, kurį, be kita ko, lavino Sorbonos ir Grenoblio universitetuose. 1940 m. pradžioje Vaičiulaitis išvyko dirbti į Italiją, kur jį užklupo Antrojo pasaulinio karo įvykiai. Traukdamasis nuo ju, 1940 m. pabaigoje rašytojas atsidūrė JAV. Čia ir dabar gyvena. Užsienyje Vaičiulaitis išleido du literatūrinių pasakų rinkinius ("Kur bakūžė samanota", 1947; "Auksinė korpelė", 1957), prozos rinkinį "Pasakojimai" (1955), padavinio knygą "Gluosnie daina" (1966) ir kt. Redagavo literatūrinio profilio spaudą, paruošė antologinio pobūdžio leidinių. Ir šiandien Vaičiulaitis tebėra kūrybiškai pajėgus. Bendradarbiauja spaudoje kaip kritikas ir literatūros istorikas, kaupia medžiagą apie Lietuvos receptiją prancūzų literatūroje, neseniai atidavė spaudai naują novelių rinkinį.

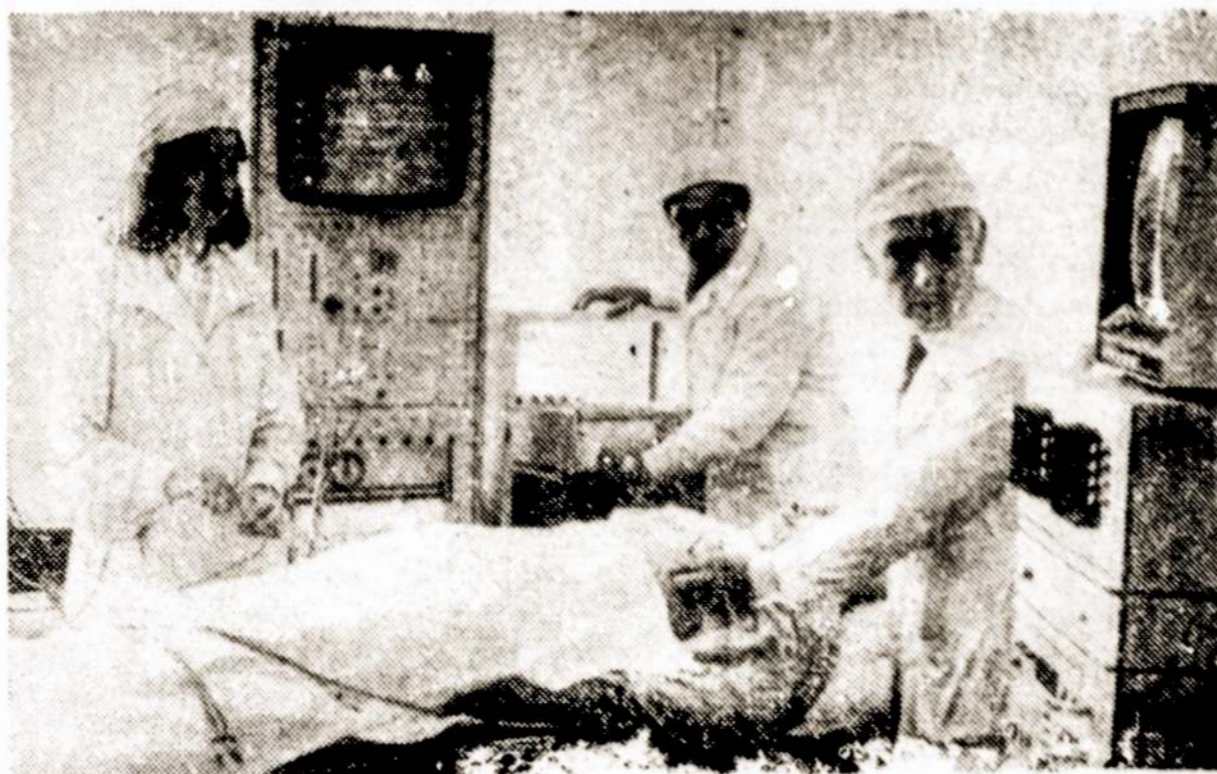
Šių metų rugsėjo vidury rašytojas jubilias su turistų grupe lankėsi Lietuvoje (po karo tai jau antra jo viešnagė). Be turistinių maršrutų, sukėlusiu gyvų ir mielių prisiminimų, Vaičiulaitis stengėsi užmegzti glaudesnius kontaktus su rašytojais, leidėjais, literatūros mokslininkais. Jis svečiavosi Lietuvos TSR rašytojų sąjungoje, kur susitiko su sąjungos vadovais, grupe prozininkų, poetų, kritikų. Nuoširdaus pokalbio metu svečias papsakojo apie savo kūrybinius planus, pasidalino atsiminimais apie amžininkus (S. Nėri, P. Cvirka ir kt.), pateikė įdomių detalių iš savo susitikimų su žymais prancūzų žodžio meistrais P. Klodeliu, F. Moriaku ir kt. Rašytojas buvo užsukęs į "Vagos" leidyklą. Viešėjo jis Lietuvių kalbos ir literatūros institute. Čia pasikalbėjo su daugeliu literatūros tyrinėtoju, turėjo galimybę pasižvalgyti po rankraštyno, bibliotekos, tautosakos fondus, žodyno kartotekas. Reikia tikėtis, kad šią viešnagę jis prisimins su šiltu jausmu, nes tokį jausmą paliko ir tiems, su kuriais susitiko. **Albertas Zalatorius**

IEVOS SIMONAITYTĖS MUZIEJUS

Prieš pora metų Klaipėdos rajone Priekulės mieste buvo iškilmingai atidarytas respublikos liaudies rašytojos Ievos Simonaitytės memorialinis muziejus. Nuo muziejaus atidarymo dienos čia pabuvojo daugiau kaip 10 tūkstančių lankytojų. Vien šiomet jų jau buvo apie 4 tūkstančiai.

Kaune įvyko respublikinė medicinos konferencija, skirta žymaus kardiologo Zigmo Januškevičiaus atnaminimui.

Vilnis, 1986 m. lapkričio 27 d.

Kauno Z. Januškevičiaus širdies ir kraujagyslių sistemos fiziologijos ir patologijos mokslinio tyrimo institutas gavo naują laboratorinį korpusą, aprūpintą moderniais įrengimais. Širdies ritmo sutrikimų tyrimo laboratorijoje, kuriai vadovauja medicinos mokslų daktaras, profesorius Alfredas Smailys, kuriami nauji širdies kraujagyslių susirgimų gydymo būdai.

Instituto specializuotoje reanimacinėje klinikoje atlieka tyrimus [iš kairės i dešinę] medicinos mokslų kandidatė Julija Brazenytė, technikos mokslų kandidatas Edvardas Raugalis ir medicinos mokslų daktaras Edvardas Vaicekevičius.

Jis padėjo Lietuva išvesti į laimės kelia

"O paminklo man ant kapo jokio nestatykit, tiktai liepą žaliapalę ant jo pasodykit," — tai universalios asmenybės, mūsų tautiečio Stasio Matulaičio — gydytojo, istoriko, publicisto, revoliucionieriaus — eilės.

Įdomus ir sudėtingas buvo jo gyvenimas. Gimė 1866 metų spalio mėnesio 24 dieną Stebuliškių kaime (Kapsuko raj.). Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, po to Maskvos universitete, kurį baigęs dirbo gydytoju Jiezne, Balbieriškyje, Pilviškiuose. Tuo metu S. Matulaitis rašė į "Varpą", "Ūkininką". Prisidengęs slapyvardžiais Sventmikiš, Našlys, Sėbraitis, paskelbė antiklerikalių apsakymų, literatūros kritikos straipsnių.

1985 metais S. Matulaitis išitraukė į Lietuvos socialdemokratų veiklą, dalyvavo LSDP I suvažiavime ir už anticarnę veiklą buvo išstremtas trejiems metams į Vologdos guberniją. Grįžus į Lietuvą, jam teko bendradarbiauti su V. Kapsuku. Jie redagavo socialdemokratų laikraščius "Skardas", "Naujoji gadynė". Savo vaikams — Katriutei, Aldonai ir Kęstučiui — S. Matulaitis skiepijo revoliucines idėjas. Jie aktyviai dalyvavo kovoje už darbo žmonių išsivadavimą.

1917 metais Maskvoje S. Matulaitis buvo priimtas į Komunistų partiją. Jis 1918 m. buvo išrinktas į RKP(b) lietuvių sekcijų Centro biurą. Audringais 1918-aisiais kovojo už Tarybų valdžią

Lietuvoje. Kai vienių užgrobė lenkai, revoliucionierių suėmė ir penkis mėnesius kalino.

Nuslopinus Tarybų valdžią Lietuvoje, S. Matulaitis vertėsi gydytojo praktika, mokytojo Marijampolės realinėje gimnazijoje, buvo renkamas į Marijampolės tarybą.

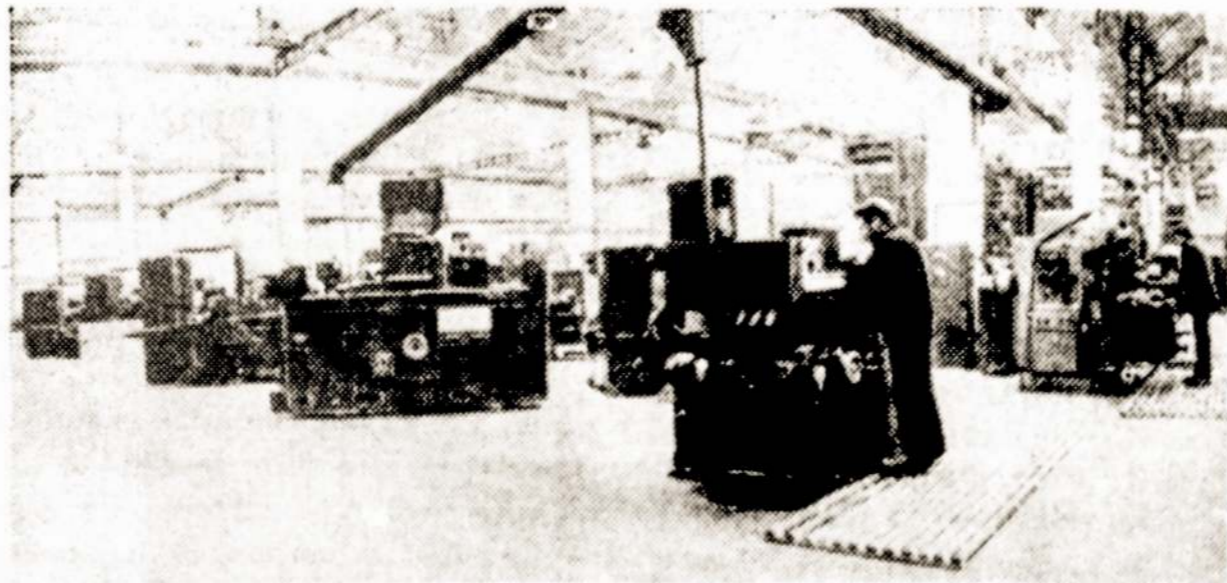
1925 metais į Matulaičių buto palėpę buržuazinės vyriausybės žvalgybininkai įkišo granatų, sudarė provokacinę bylą ir jį suėmė. Paleido už užstatą tik tada, kai provokacija buvo išaiškinta. Po to dėl persekiojimų teko trauktis į Tarybų Rusiją.

1928 metais S. Matulaitis pradėjo dirbti Baltarusijos TSR ir Baltarusijos TSR Mokslų Akademijoje, tyrinėjo Lietuvos istoriją, išleido keletą veikalų. Čia jam buvo suteiktas istorijos mokslų daktaro laipsnis, jis buvo išrinktas Baltarusijos TSR MA akademiku. Nuo 1945 metų mokslininkas darbovosi LTSR MA Istorijos institute, dėstė Vilniaus universitete.

S. Matulaitis parašė 30 knygų ir brošiūrų, į lietuvių kalbą išvertė 17 mokslo populiarinio knygelėlių, paliko eilėraščių. Mokėjo daug kalbų, mėgo groti fleitą liaudies dainas, kurių daug surinko savo tėviškėje. Jis paliko mums savo atsiminimus, iš kurių daug naujo skaitytojas sužino apie F. Dzeržinskį, K. Poželą, Žemaitę, V. Kudirką, J. Jablonskį ir kitus.

Mirė S. Matulaitis 1956 metų balandžio 10 dieną.

Eglė Pranckūnienė

Garliavos remonto mechaninėje gamykloje pradėjo veikti du nauji dideli cechai. Juose kapitališkai remontuojami kolūkių traktoriai. Per metus įmonė gali sutaisyti 1.800 tokių mašinų.

ATEIZMO DIENA

Siauliuose kasmet rengiama ateizmo diena. Šį rudenį ji sutapo su reikšminga data — miesto įkūrimo 750-mečio jubiliejumi.

Ateizmo renginiuose dalyvavo žinomi respublikos mokslininkai J. Minkevičius, A. Gaidys, J. Zaksas, J. Jarmalavičius, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto ir Pedagoginio instituto docentai J. Mačiulis, J. Stankaitis, teisės mokslų kandidatas J. Sideravičius, Lietuvos TSR ateizmo muziejaus direktoriaus pavaduotojas P. Marcinkevičius, "Zinijos" draugijos respublikinės valdybos referentas V. Starkus, Lietuvos KP Centro Komiteto lektorius J. Sakalauskas, poetas satyrininkas G. Astrauskas.

P. Narbutas

St. Petersburg, Fla.

IVYKO KLUBO NARIŲ SUSIRINKIMAS

Lietuvių Piliiečių klubo narių susirinkimas įvyko lapkričio 1 dieną. Susirinkimą atidarė klubo prezidentas Stasys Kuzmickas. Protokolų sekretorė Aldona Alekniene perskaitė praeito narių susirinkimo protokolą, nariai protokolą užgrynė kaip parašytas. Finansų sekretorė Mary Brennan išdavė platų raportą apie klubo finansinį stovį, išdėstinę Millie Repeckas su raportu sutiko.

Prezidentas pranešė, kad klubas jau atremontuotas, salė atrodo kuopuikiausiai, nariai grožėjosi atremontuota sale. Žinoma, prezidentas akcentavo, tai ačiu tautiečiams už paramą, kurios gavome iš plačios Amerikos. Dabar, girdi, ir vėl galėsime turėti kas šeštadienį draugiškus pietus, taip pat galės ir tautiečiai susirinkti pasivaikinti ir pasikalbėti gražiame klube. Choras jau kas penktadienį repetuoja. Prezidentas kreipėsi į turinčius balsus ir mėgstančius dainuoti, kad ateitų į choro repeticijas, kurios vyksta penktadieniais pirmą valandą po pietų skambioje klubo salėje.

Baigdamas pranešimą prez. St. Kuzmickas kreipėsi į susirinkusius, kad gruodžio 6 d. ateitų į metinį klubo narių susirinkimą, kuriam bus renkama ateinančioms metams nauja klubo valdyba.

Po to vyko pietūs. Susirinkusieji pasivaikinę klubo šeiminių skaniais patiekalais sužiūro, kad vyks ir meninė programa, kurią atliko Elenos Janulytės vadovaujamas Dainos Mylėtojų choras. Choristai padainavo penkias dainas, kurias nariai lydėjo ilgai trunkančiais plojimais.

Pasibaigus popietei prezidentas padėkojo už skaniai pagamintus pietus šeiminkėms Violetai Kuzmickienei, Helen Habalai ir Stelai Dereska, choro mokytojai ir choristams už dainas, darbininkams už gerą ir mandagų patarnavimą prie stalų, publikai už atsilankymą ir visus pakvietė atsilankyti kitą kartą.

Sios popietės metu nebuvo pamiršta paremti choras: Violet Kuzmickienė parėme su \$20, Mary Ladrick — \$20, Matt Labanko — \$10, Erna Schutz \$100.

Ačiu visiems už paramą.

LIGONIAI

Dar nesusveiko Adelė Klimavičienė, Pranas Budrionis, Pranas

(Nukelta į 2 pusl.)

(Atkelta iš 5 pusl.)

Moekapetris, Pranas Burkus ir Juozas Dobrov. Klubo nariai jų pasigenda kaip susirinkimuose bei popietėse. Visi jie brangūs klubo draugai kaip darbuotojai bei aktyvistai padėti klubui gyvuoti.

Linkiu visiems pasveikti ir grįšti į klubo narių šeimą, padėti klubui savo darbais bei gabumais.

S. K.

KAS KUO PRISIDĖJO PRIE KLUBO ATREMONTAVIMO

Julius Greblikas aukojo \$1,600.

Po tūkstantį:

John Gresh, Amilija Duda, Monika ir Andrius Raskauskai, gyvenantys C.S.A. 463 St. Pete., Betty ir John Juocius.

Helen Siauris aukojo \$400.

Po du šimtus:

Vilet Lavalie, Adelė Klimavice, Andy Thomas.

Po šimtą:

Helen Pine, Wanda ir Peter Gaidam, Wilma Strecok, Helen Jaskevičiūtė, Mario Saric, Helen ir Walter Cheplick, Marcelė Wassel, Frances ir Edvard Jordan, Petronele Lukas, Erna ir Adolfa Schutz, Aldona ir William Grigaitis, Mildred Stensler, Walter Griškėnas, Amelija Young, Anton Gabris, Adele Pakalniškienė, Telle ir Juozas Lukas, Bernice Meyer, Ksiene Wallace, Eva Valley, Julia Andruvienė.

Po penkiasdešimt:

Mildred Rapečka, Virginia ir Walter Alaveckas, Jonas Kodis, Dorothy ir John Poloney, Lilian ir John Lakosel, Mr. ir Mrs. Jakob Tillman, Margaret Klishes, Anne Yakstis, Anna ir Stanley Jokubka, Bleche Beausigneur, Frank Bunkus, Ardelė Tutis, Josie Bowmen, Vera ir Valy Bunkus, Mary ir Julius Urbikas, Judy Rempė.

Po dvidešimt penkis:

Adele Budris, John Feiza, Aldona ir Frank Olson, Jessie Vesley, Filomena Skapik, Christina Rovdo-

van, Stela Dereška, Vlasta ir John Nozicka, Antonette ir Viktor Hinkel, Nelle Deschaaf, Matilda ir Jerry Hanacek, Anna Maravick, Mary Lavryk, Mary ir Jack Pesik, Mildred ir Anthony Vasaris, Vlasta ir Joe Kazda, Elena Brazauskienė, Ona Visockienė, Helen Sarkiūnienė, Helen Janulytė, Helen Jesmantienė.

Polina Pohorlo aukavo \$85, Mary Rimas — \$20, Sophe Nagy — \$15.

Po dešimt:

Nellie Venta, Vera Osbeck, Mrs. John Hluchy, Josephene Mily, K. Oinoris aukavo \$10.

Klubiečiai prisidėjo darbu:

Jonas Gresh padarė labai gražią garbės lentą užrašams vardų, kurie parėmė klubą. Jam buvo daug darbo surašyti vardus kiek kuris aukavo, už darbą Jonas Gresh atlyginimo neėmė. Helen ir Felix Habalai sutaisė visas kėdes ir stalus, už darbą ir medžiagą atlyginimo neėmė, be to dar nupirko du laikrodžius. Povilas Alekna sutaisė garsiakalbius ir visą muziką, atlyginimo neėmė. Vilet ir Stasys Kuzmickai išvalė visus puodus, nuvalė šakutes ir peilius, kurie buvo labai apdege. Amilija ir Lee Orantai irgi valė puodus. Vera Budrionienė išvalė kavos puodą. Eva Vally nupirko Coat Hangers už kuriuos neėmė nieko. Stela Dereška nuvalė peilius ir šakutes. Pranas Mockapetris nupiesė penkis paveikslus. Kuzmickų sūnus Danielius nupirko du šimtus lėkščių ir kopūstams pjaustyti mašinėlę.

Talkos būdu viską klube išvalė ir sutvarkė: Povilas ir Aldona Alekna, Vera ir Pranas Budrioniai, Amilija ir Lee Orantai, Helen Sarkiūnienė, Bleche Beausigneur. Mary ir Barny Brennan, Helen ir Felix Habala, Violet ir Stasys Kuzmickai.

Helen ir Felix Habala, Violet ir Stasys Kuzmickai sutvarkė sodelį, kuris buvo labai apaugęs, Stasys Kuzmickas nuadažė tvorele.

Ačiū visiems, prisidėjusiems su auka ir darbu. **Klubo Valdva**

Lietuvių tautinės kapinės Čikagoje

Siemet Lietuvių Tautinės kapinės Čikagoje minėjo 75-ąsias gyvavimo metines. Išties, per tuos 75-rius metus kapinės išaugo į gražią laidojimosi vietą ir nėra abejonės, kad nepasilik ilgiems laikams kilni Amerikos lietuvių paminklu. Tačiau ar po 75-rių metų kapinių dvasioje atspindi idealai tu, kurie jas įsteigė, darbuosį dėl jų, kad tikrai būtų nepriklausomos, laisvos, nevaržytų nė vieno sąžinės bei įsitikinimų, prašosi klausimas.

Prieš daugiau kaip 75-rius metus idėja įsteigti nepriklausomas laisvas kapines kilo dėl to, kad laisvesnės minties lietuviams laidotis 1903 metais įsteigtose katalikiškose Sv. Kazimiero kapinėse vietos nebuvo. Laisvesnės minties lietuvių, prakeikti lietuvių kunigų, turėjo laidotis Waldheim, Oakwood, Greenwood Mt., Olive ir kitose. Yra sakoma, kad vien tik Waldheim kapinėse tuo laikotarpiu buvo palaidota daugiau kaip 700 lietuvių. Ir kaip yra pažymėta Lietuvių Tautinių kapinių 25-rių metų jubiliejiniame albume, "užtat pažangioji Čikagos lietuvių visuomenė sujungtomis pastangomis įsteigė" šias kapines.

Įsteigti nepriklausomas laisvas

kapines entuziazmas buvo neapsakomas. Į kapinių atidarymo iškilmes 1912 metų gegužės 30 d. per Decoration Day gatvėkariais, vežimais ir pėsčiomis suplaukė daugiau kaip 6,000 žmonių. Iškilnių metu, kaip rašė tada ežes laikraštis "Lietuva", K. J. Filipavičiaus vedamas benas be kitko grojo "Marsalietė", Lietuvių Socialistų Sąjungos 81 kuopos choras pritarė žodžiais ir t.t.

Vien tik šis trumpas atsiminimas rodo, kad nūdien Lietuvių Tautinės kapinės Čikagoje nebe tokios, kokias kūrė ir kokių siekė jų įsteigėjai entuziastai. Ne tik nebeleistina kapinėse per Decoration Day skambėti Marsalietės melodijai, bet ir paprastos kiek nors darbininkiškesnės dainos melodijai. Arba kas neatsimena, kai per Decoration Day šventę Tautinėse kapinėse iš tribūnos kalbėdavo L. Prūseika, V. Andruelis, F. Abekas... Dabar pažangių lietuvių bile atstovui nevalia ne prieiti prie tribūnos.

Siemetiniame kapinių jubiliejiniame albumėlyje SLA prez. Povilas P. Dargys rašo, jog gerbimas mirusiųjų yra viena iš taurausių kultūrinio žmogaus

ypatybių. Šventa tiesa. Dori lietuviai mirusius ir palaidodus Lietuvių Tautinėse kapinėse gerbia, lygiai ir kapines. Tačiau kaip kapinės ir jose palaidoti yra išniekinami nedorų žmonių, baisu ir pagalvoti. Pavyzdžiui, plačiai garsėjusio pažangiojo vėlonies Jukelio antkapį yra teploję kelis kartus degutu vien tik dėl to, kad antkapyje yra iškaltas vėlonio politinių įsitikinimų simbolis — pjautuvai ir kūjis. Vaikai, ant kurių tėvų antkapių buvo iškalti tolygūs gimboliai, neapsikęsdami priekaištų ar įspėti, simbolius turėjo užgžti gremoždiškais didelais vėlonių tėvų atvaizdais. Arba, kai vyko L. Prūseikos antkapio atidengimas, išvakarėse atidengimo iškilnių kapinėse ant medžių šakų nedorėliai, kapinių ir mirusiųjų išniekintojai, prikabinėjo tiek ir tiek purvinų transparentų su užrašais, nukreiptais prieš L. Prūseikos politinių įsitikinimus.

To dar nepakanka. Paimkime toki "Naujienu" redaktorių Martyną Gudelį. Tame pačiame šiemetiniame kapinių jubiliejiniame albumėlyje jis rašo: "Čikagos lietuvių nutarė įsteigti tautines kapines, kuriose būtų gerbiamos pagrindi-

nės žmogaus teises, neiškreipiami jo įsitikinimai ir randama jam vieta tarp garbingų lietuvių... Laikykimės principo, kad Lietuvių Tautinės kapinės yra suorganizuotos visiems lietuviams. Kiekvienas lietuvis, kuris įsigyja sklypą ir duobę Lietuvių Tautinėse kapinėse, gali ir privalo būti jose garbingai laidojami ir jiems privalo būti amžina ir pagarbi ramybė".

Gražiai Martynas Gudelis parašė, išties, kitaip negali būti. Tačiau katras Čikagos pažangietis neatsimena, kaip M. Gudelis, būdamas kapinių direktorių pirmininku, mirus L. Prūseikai norėjo vėlonies kūną su karstu išmesti "už kapinių tvoros", nežiūrind kad L. Prūseika turėjo nusipirkti kapinės sklypą. Vėlonies bičiuliai turėjo išsikviesti advokatą, kad M. Gudelis leistų L. Prūseikos lavoną palaidoti Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Ar M. Gudelis turi nors kiek taurią kultūrinio žmogaus įpatybių gerbti mirusį žmogų? Ne, neturi. Ir ne jis vienas neturi. Neturi jų ir degutinkai, ir purvinų transparentų kabinėtojai.

Tokios yra Lietuvių Tautinės kapinės Čikagoje, tokie dalykai jose dedasi.

S.J. Jokubka

RŪPESTINGAI IR PAVYZDINGAI BUVO PALAIDOTA ANTANINA STAŠKIENĖ

Po gana ilgos paralyžiaus ligos 1986 m. spalio 29 d. mirė Antanina Staškienė, sulaukusi 94 metų amžiaus. Vėlionė daug metų gyveno Čikagoje. Prieš 10 metų ji apsigyveno Kalifornijoje, kur jos dukros buvo apsigyvenusios. Vėlionė, gyvenama Čikagos priemiestyje Ciceroje, visur dalyvavo ir įsigijo daug artimų draugų.

Vėlionė buvo pašarvota spalio 30 d. Vance Funeral Home, Ciceroje. Gražus skaičius vėlionės artimųjų ir kilnios idėjos draugų apsilankė koplyčioje ir išreikė dukroms bei jų šeimoms užuojautą.

Spalio 31 d., dar gerai prieš 10 val. ryto, erdvi Vancės koplyčia prisirinko kupina vėlionės artimųjų, draugų bei buvusių kaimynų, kad paskutinį kartą patarnautų ir atsisveikintų su kilnia asmenybe.

Biskutį po 10 val. ryto laidotuvių direktorė Vance paskelbė, jog atsisveikinimo kalbą pasakys "Vilnius" vietos žinių redaktorė Julija Marazienė. Kalbėtoja priminė, kad vėlionė mirė Mountain View, Kalifornijoje. Gimė ir augo Lietuvoje, Šiaurinių rajone. Sulaukusi 16 m. a., 1908 metais atvyko į šią šalį palikdama Lietuvoje tėvelius Joną ir Viktoriją Banzus, taipgi tris sesutes ir brolių bei kitas gimines ir jaunų dienų draugus.

1913 metais sukūrė šeimos židinių, susituokdama su Adomu Staškum. Išauklėjo ir išmokslino dvi dukras (Frances Laurence ir Eleonorą Claras), kurios yra sukūrusios savas šeimas.

Vėlionė su savo mylimu vyru Adomu nepasitenkino tik šeimos reikalais. Jiedu buvo pažangios minties ir visur dalyvavo. Adomas mėjo meną, buvo gabus vaidinime, tai beveik nebuvo pastatyta nei vieno didesnio spektaklio, kuriame Adomas neturėtų atsakingos rolės. Antanina taipgi dainavo Cicero Lietuvių Moterų chore ir aplamai visur dalyvavo.

Pradėjus ruošti ekskursijas į

Tarybų Lietuvą, abu Staškai ir vyriausioji dukra Frances vyko su ekskursija aplankyti giminių ir savomis akimis pamatyti, kaip žmonės gyvena ir iš po karo griuvėsių atstato Tarybų Lietuvą. Grįžo gerai nusiteikę ir su dideliu pasitenkimu pasakojo savo draugams, ką matė ir kaip vykusiai Lietuva keliasi iš griuvėsių, koks gražus naujas gyvenimas ima klestėti. Vėliau jų dukra Frances Laurence vyko T. Lietuvon ir studijavo universitete lietuvių kalbą.

Šeimoje buvo gražus sugyvenimas. Dukros sukūrė savas šeimas, bet tą džiaugsmą sutrukdė nelaimėtoji paralyžiaus liga, kuri išliko šeimos galvą, tėvą Adomą Stašką. Po virš poros metų pasiligojimo, 1969 metais mirė Adomas. Antanina rankų nenuleido, visur dalyvavo, ypač tokiuose sąjūdžiuose, kur vedama kovą prieš karą, už pastovią taiką.

1975 metais susirgo ir Antanina. Dukros iškviečia ją į Kaliforniją. Ten naujame klimate ji sutvirtėja ir dirba tenyškėšiose organizacijose. 1980 metais ir ją istinka tas nelabasis paralyžius. Dukros ją slaugo ir kiek tik gali rūpestingai prižiūri ir padeda visame kame. Liga ją lydėjo iki užgeso jos šviesaus gyvenimo liepsnelė.

Daug galėtume suminėti jos gražių darbų, bet tam reikėtų istisos knygos, o ne šios žinutės. Reikia pasakyti bent tai, kad gyvenama Antanina atliko tai, ką turi atlikti pilnai susipratęs, sąmoningas lietuvis ir žmogus. Už tai jai bus dėkingos ne tik dukros bei jų šeimos, bet ir ateinančios kartos.

Po išsamios kalbos, dalyviai praedami pro karstą paskutinį kartą pažvelgę į ją ir atsisveikino ir vėliau palydėjo į Lietuvių Tautines kapines, kur ilsisi jos mylimas Adomas ir daugelis kilnios idėjos draugu. Kapinėse dar kalbėjo J. Marazienė ir priminė, kad

(Nukelta iš 7 pusl.)

Vilnis, 1986 m. lapkričio 27 d.

dalyvauja jos mylimos dukros bei jų šeimos -- Frances Laurence ir jos sūnus Bert, proanūkių Todd ir Pamela, dukra Eleonora Claras, žentas Carl Claras ir jų sūnūs Carl bei John. Kalbėjo prašė juos neverkti, o tęsti jos nebaigtą kovą už taiką, šviesą ir saulėtą rytą. Po jos kalbos, dukra Frances paskaitė eilėraščių anglų kalba ir išvertė į lietuvių kalbą:

Warm summer sun, shine
[kindly here,
Warm southern wind, blow
[softly here,
Green sod above, lie light, lie
[light,
Good night, dear heart, good
[night, good night.

Po dukros atsisveikinimo, laido-tuvių direktorius dukrų ir jų šeimų vardu padėkojo visiems už suteiktas paslaugas laidojant mielą Antaniną, paprašė visus sugrįžtu-vėms į erdvų Landmark restora-ną, kur visi buvo tinkamai pavai-šinti ir tuo būdu padėkota už su-teiktas paslaugas.

Taip buvo baigta mielos Anta-ninos paskutinė kelionė. Lai jai, užmigusiai neatbundamu miegu, būna ramu ilsėtis.

Laidotuvių Dalyvė

SUSNEKUS SU DRG. EMILJA DROBIENE

Lapkričio 1 d. suskambėjo tele-fonas. Paklausus kas kalba, atsa-ko -- Emilija Drobienė. Po to pasipylė eilė klausimų apie esamą padėtį "Vilnies" pastogėje, apie

veiklą Amerikos Lietuvių Moterų draugijoje ir apamai apie organi-zacijų veiklą bei veikiančius drau-gus ir drauges. Paklausė, ar dirb-siu "Vilnies" vajuje. Atsakiau tei-giamai. Tai prašė patikrinti jos giminaitės Danutės Skudas prenu-meratų Jenišio rajone, Rudiškių kaime. Jei atsilikusi, tai žadėjo at-siųsti mokesť. Taipgi pažadėjo apdovanoti kultūrietas.

Kaip jau žinome, ji prieš keletą savaičių prisianti "Vilniai" \$500 paramos. Ji ne tuščiais žodžiais teiraujasi "Vilnies" reikalais, bet stambiai ir pavyzdinai remdama. Užklausus apie jos sveikatos pa-dėtį, atsakė, kad sveikata nepras-ta, bet su akimis negerai. Jau ne-bepajėgianti skaityti, tai dukra paskaito. Kadangi dukra toliau gy-vena, tai skaito per telefoną sku-bias žinias. Priedui pasakė, kad gruodžio 3 dieną atžymėsianti savo 93-ąjį gimtadienį.

Malonu buvo su ja pasikalbėti. Jos 93-ojo gimtadienio proga lin-kiu jai ilgiausių ir sveikiausių metų.

Julija M.

A. PATECKAS NEPAMIRSO "VILNIES" REIKALŲ

Sutikau Alfonsą Patecką ir pri-miniau, kad laikas pasimokėti už prenumeratą. Jis tuojuo įteikė \$20, priminė, kad užmoka už laikraščio prenumeratą, o likę pinigai tegu būna paramai.

Jei visi skaitytojai taip greitai kaip Alfonsas užmokėtų už prenu-meratą, tai būtų nesunku dirbti vajuje. Dėkui jam už paramą.

Vajininkė

PRAŠOME PADIRBĖTI "VILNIES" VAJUJE

Siemet "Vilnies" vaju gavimui naujų skaitytojų ir užsibaigusioms prenumeratoms atnaujinti pradėjome spalio mėnesį ir tęsime iki 1987 m. vasario mėnesio.

Šis vaju gal bus vienas iš svarbiausių laikraščio gyvavime, nes priklausys, kiek gausime naujų skaitytojų ir kiek bus atnaujinta užsi-baigusių prenumeratų.

Visi žinome, kad senoji Amerikos lietuvių karta kasmet vis dau-giau ir daugiau iškeliauja į amžiną poilsį. Svarbu padirbėti tarpe jos atžalyno ir tuo būdu užtikrinti ilgesnį laikraščio gyvavimą.

Prašome visus buvusius ir naujus "Vilnies" vajininkus, taipgi skaitytojus, padirbėti šiame vajuje ir užtikrinti ilgesnį laikraščio ateitį.

Medžiagos vaju reikalui kreipkitės į "Vilnies" administraciją. Ji mielai suteiks reikalingą medžiagą.

"Vilnies" bendrovės direktorių taryba ir Administracija

MOUNTAIN VIEW, CALIF.

MIRUS ANTANINAI STAŠKIENEI

Reiškiamo nuoširdžių užuojautą velionės dukrai Frances Laurence, anūkiui Bert ir jo žmonai Barbara, proanūkiams Todd ir Pamela; dukrai Eleonor Claras, žentui Carl ir anū-kams Carl ir John.

Žinokite, kad ir mes liūdime, netekusios ilgametės ir išti-kimos draugijos narės.

AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ KULTŪROS DRAUGIJOS VALDYBA IR NARĖS

PHOENIX, ARIZONA

MIRĖ JOE KOLL

Šių metų spalio 11 dieną Phoenix Baptist ligoninėje mirė mūsų šeimos galva Joe Koll, sulaukęs 92 metų amžiaus. Gimęs Lietuvoje, Deltuvos apylinkėje.

Velionis buvo pažangių nuotaikų žmogus, iš profesijos siuvėjas, I Pasaulinio karo veteranas. Anksčiau ilgus metus gyveno Cicero, Ill., ir Kenosha, Wis. 1958 metais persikėlė į Phoenix, Arizona.

Giliame nuliūdime paliko žmoną Faye, dukrą LaVerne, sūnų Viktorą, tris anūkus, du proanūkius, brolių ir dvi se-seris Lietuvoje.

Palaidotas Greenwood Memorial Park kapinėse, Phoenix, greta anksčiau mirusios dukters Marilyn Ann Koll Brick ir neteli anksčiau mirusio draugo Laddy Pleta, su kuriuo buvo asmeniniai draugai kaip pažangiečiai.

Liūdime: dukra LAVERNE KOLL ir visa likusi šeima

MOUNTAIN VIEW, CALIF.

MIRUS ANTANINAI STAŠKIENEI

Reiškiamo gilią ir nuoširdžių užuojautą velionės dukrai Frances Laurence, anūkiui Bert ir jo žmonai Barbara, proanū-kiams Todd ir Pamela; dukrai Eleonor Claras, žentui Carl, anūkams Carl ir John.

Mes kartu liūdime, netekę kilnios idėjos draugės.

J. VESELY
D. ir M. KOZEL
J. MARAZIENĖ
A. PAULIUKIENĖ
A. VAITKIENĖ
F. VAITKUS

A. E. LITVINAS
J. PATECKAS
TEX ŽEBRAITIS
BETTY CHERMAN
ANELA POČIUS

ANTANINA STAŠKIENĖ-BANZAITĖ

Mirė 1986 m. spalio 29 dieną, sulaukusi 91 metų amžiaus. Gimė Lietuvoje, Šiaulių apylinkėje. Amerikoje išgyveno 78 metus. Daug metų gyveno Cicero, Ill., c paskutinius 10 metų Mountain View, Calif. Priklausė prie daugelio pažangių lietuviškų organizacijų. Dainavo Cicero Lietuvių Moterų chore. Iki mirties buvo narė Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos, Lietuvių Ex Mainierių klubo; buvo "Vilnies" skai-tytoja ir rėmėja.

Liko giliame nuliūdime dvi dukros -- Frances Laurence (San Jose, Calif.) ir Eleonora Claras ir jos vyras Carl (Palo Alto, Calif.), trys anūkai -- Bert Laurence ir jo žmona Barbara, Carl ir John Claras, ir proanūkių Todd ir Pamela Lau-rence; viena sesutė Lietuvoje ir daug kitų giminių.

Palaidota spalio 31 d. iš Vance kaplyčios, Cicero, Ill., Lie-tuvių Tautinėse kapinėse, kur, apart kalbėtojų, dukra Frances Laurence atsisveikindama paskaitė sekamą Mark Twain eilė-raštį:

Šilta saulele, spindėk mielai,
švelnus vėjeli; pusk čionai ramiai,
žalioji žolele, užklok minkštai,
Labanaktis, Mamyte, amžinai, amžinai.

Laidotuvių direktorė -- Vance Funeral Home, 652-5245.

Nuoširdi padėka už suteiktas paslaugas laidojant PETRĄ A. GAIDAM

Neribotai skaudus smūgis palietė mane, kai netikėta ir nenujausta staigi mirtis užgesino mano mylimo vyro Petro Gaidam šviesaus gyvenimo liepsnelę 1986 m. rugsėjo 11 dieną. Nežiūrint kaip skaudėjo širų, bet mirusį teko palaidoti, o tam reikalinga plačios visuomenės paslauga, kurių gana grazių susilaukiau. Visiems atskirai neįmanoma padėkoti, tad teiksi-tės priimti mano nuoširdžių padėką per laikraštį "Vilnis".

Esu didžiai dėkinga Sun City, Arizona, lietuviams ir apla-mai draugams už dalyvavimą šermenyse rugsėjo 16 d. Sun-land Lakeside koplyčioje, už asmeniškai išreikštas užuojautas ir už gėlių vainikus. Didelis ir nuoširdus dėkui Čikagos pažan-giems lietuviams, mūsų mieliems draugams, kurie rugsėjo 18 d. taip gausiai atvažiavo į Lietuvių Tautines kapines dalyvauti laidojant ir suteikti paskutinį patarnavimą mano mylimam vyrui; dėkui laidojantiui Leonardui Bukauskui už pasakymą jautrios ir momentui pritaikintos kalbos ir už tin-kamą patarnavimą; visiems, o visiems už asmeniškai ir per laikraštį "Vilnis" išreikštas užuojautas.

Jūsų tokio gilaus atjautimo neužmiršiu iki manoji širdis plaks.

WANDA Z. GAIDAM
Sun City, Arizona

PARĖMĖ "VILNĮ"

Kultūricių sueigoje lapkričio 9 dieną teko susitikti nemažą būrelį draugų. Jos be raginimo pasimokėjo už laikraščio prenumeratą ir prisidėjo su parama. Drg. Vincė Povilonienė (Powell) įteikusi man \$40 pasakė, jog pasimokantį už laikraštį "Vilnis" net už du metus, o likusius \$6 skirianti paramai. Drg. Eva Sankus pasimokėjo už prenumeratą ir dar įteikė \$3 paramos. Drg. A. Butkis užmokėjo už sūnaus Frank Mikužio prenumeratą. Ona Masienė pasimokėjo už savo prenumeratą.

Esu visoms dėkinga už kooperaciją vajaus darbe. **Vajininkė**

KULTŪRIETĖS SKONINGAI VAISINO SVEČIUS

Lapkričio 9 d. įvyko Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos pobūvis "Vilnius" salėje. Diena buvo saulėta, nors ir šaltoka. Tikėtasi gausaus svečių atsilankymo, bet kažkodėl neperskaitlingai atsilankė. Rengėjos buvo paruošusios labai daug itin skanaus ir sveiko maisto. Kažkodėl mūsų narės į susirinkimus atsilanko gana gausiai, o į parengimus "nesuspėja" ar "nesijaučia".

Priklausyti organizacijai dar ne viskas. Reikia remti jos darbus bei siekius. Drg. A. Vaitkienė dirbo sušilusį porą dienų maisto paruošimui, parengime jai talkin-

MIRĖ IR PALAIDOTA DORA PETROL

Ilgametė Ex Mainierių klubo narė Dora Petrol mirė lapkričio 6 dieną, sulaukusi 91 metų amžiaus. Velionė ilgokai sirgo. Į šermenis atsilankė gražus skaičius minėto klubo narių. Tarp daugelio gyvų gėlių vainikų matėsi ir Ex Mainierių klubo vainikas. Palaidota lapkričio 11 d. Kazimierinėse kapinėse. Liūdi dukra ir jos šeima bei minėto klubo nariai.

Klubo Narė

MIRĖ WALTERIS ŽUKAUSKAS

Po sunkios ir gana ilgos inkstų ligos lapkričio 2 dieną mirė Walteris Žukauskas, 80 metų amžiaus. Velionis buvo gimęs Lietuvoje, Medinsenų miestelyje. Į JAV atvyko 1921 metais. Velionis buvo brolis pažangiejiems gerai žinomos Alice Pauliukienės.

Paliko giliame liūdesyje dvi dukras ir sūnų bei jų šeimas, taipgi brolių, sesutę ir kitas gimines.

Palaidotas lapkričio 5 dieną Kazimierinėse kapinėse. **Vilniėtė**

kavo A. Pauliukienė ir Vincė Povilonienė. Manau, jei narės nutaria ruošti sueigą, tai jų būtina pareiga joje dalyvauti. Kurie dalyvavo buvo labai patenkinti ir dėkojo šeiminkėms už taip skoningai paruoštą maistą.

Kultūrietė

LOUIS DE SCHAAF PERGYVENO OPERACIJĄ

Buvusios "Vilnius" administratorės, plačiai žinomos pažangiems lietuviams Nellie De Schaaf vyrui Louis lapkričio 12 d. Little Company of Mary ligoninėje buvo padaryta operacija. Jam dešinės kojos arterijoje buvo užsikimšę du kraujotakos krešuliai, mažai stigo iki gangrenos didžiajame kojos piršte. Chirurgams teko užsikimšusią arteriją apeiti kita gysla — bypass.

Šiuo metu, labai galimas daktaras, ligonis randasi jau namie, prižiūrimas žmonos. Palinkėti jam susveikti būtų ne pro šalį.

Jų adresas: 9232 S. Marshfield Ave., Chicago, IL 60620. Telefonas BE 8-9829. X.

Mirė lietuviai

Spalio 29 d. mirė Mykolas Juozapaitis, 83 m. a. Gimė Lietuvoje, Kilpinėse. JAV-se išgyveno 36 metus. Liūdi dukterė, keturi sūnūs ir jų šeimos. Palaidotas lapkričio 1 d. Betanijos kapinėse.

Spalio 30 d. mirė Vaelova Bagdonavičienė-Kačinskaitė, sulaukusi senatvės. Gimė Lietuvoje, Kė-

dainių rajone. JAV-se išgyveno 38 metus. Paliko nuliūdime brolis ir jo šeima bei kiti giminės. Palaidota lapkričio 3 dieną Kazimierinėse kapinėse.

Spalio 31 d. mirė Adelė Lubinskienė, sulaukusi gražaus amžiaus. Gimė Lietuvoje, Virbalių mieste. JAV-se išgyveno 35 metus. Paliko nuliūdime dukterė Australijoje, sūnus Alfonsas su šeima Lietuvoje. Palaidota lapkričio 5 dieną Kazimierinėse kapinėse.

Lapkričio 1 d. mirė John A. Skelly, 77 m. a. Gimė Lietuvoje. Į JAV atvyko po Antrojo Pasaulinio karo. Liūdi žmona, dukterė ir jos šeima. Palaidotas lapkričio 6 d. Kazimierinėse kapinėse.

Lapkričio 3 d. mirė Elena Norkaitienė-Kodytė, 79 m. a. Gimė Lietuvoje. Liūdi sesuo ir brolis su šeima Lietuvoje. Palaidota lapkričio 6 d. Kazimierinėse kapinėse.

Lapkričio 4 dieną mirė Balys Mackliala, 65 m. a. Gimė Lietuvoje, Ukmergėje. Užsienyje išgyveno 42 metus. Liūdi žmona ir kiti giminės. Palaidotas lapkričio 7 d. St. Petersburg Memorial kapinių mauzoliejuje.

CHICAGO, ILLINOIS

MIRUS

1986 m. Liepos 10 d.

Uršulė Juodaitis

Reiškiamė gilią užuojautą velionės liūdinčioms dukroms: Olgai Martin ir Ruth Cogler, bei jų šeimoms, ir kitiems artimiesiems.

Liūdime kartu su Jumis.

Velionė Uršulė Juodaitis buvo mano teta ir aš jos niekad neužmiršiu.

Dukterėčia Bertha Rye ir šeima:

Vyras — Tony Rye

Sūnus — David Rye

Marti — Katherine Rye

(Detroit, Michigan)

MIRUS WALTERIUI ŽUKAUSKUI

Reiškiamė gilią ir nuoširdžią užuojautą velionio mielai sesutei Alicijai Pauliukienei, netekusiai didžiai mylimo brolio, taipgi velionio žmonai Valerijai, sūnui Alfonsui, dukroms Arlin, Carol ir jų šeimoms.

Mes kartu liūdime, netekę kilnaus lietuvio.

A. VAITKIENĖ

F. VAITKUS

J. MARAZIENĖ

J. PATECKAS

A. LITVINAS

V. POWELL

A. MICKUS

A. VAIZGĖLA

O. VAIZGĖLIENĖ

A. ir S. JOKUBKAI

PALO ALTO, CALIF.

MIRUS

Antanina Staškienė

Reiškiamė širdingą užuojautą dukrim Eleanor Claras, Frances Laurence ir jų šeimoms. Taipgi visiems artimiesiems bei draugams.

Ks. Karosienė

M. Baltulionyte

Telda King

M. Mozuraitienė

M. Ginaitienė

K. Mugianienė

V. Taraškienė

(San Francisco, Calif. apylinkės draugės)

DETROIT, MICHIGAN

MIRUS

1986 m. Rugsėjo 12 d.

Eva Yuodaitis

Reiškiamė gilią nuoširdžią užuojautą velionės dukrai, Bertha Rye; žentui, Tony Rye; anūkiui, David Rye ir jo žmonai Katherine Rye; visiems gyminėms ir artimiesiems bei įdėjos draugams.

Zinokite, kad ir mes kartu liūdime netekę mylimos draugės.

DETROITO MOTERŲ PAŽANGOS KLUBAS

Stanley Vincent Zolpe-Zalpis

Mirė nuo plaučių uždegimo Elmhurst Memorial ligoninėje, 1986 metų rugsėjo 8 d. Gyveno 498 N. Ellsworth, Villa Park, Ill. 60181. Paliko giliame nuliūdime dukras Yvonne Z. Quilantan, gyvenančią Berwyn, Ill., Nina Zolpe, gyvenančią Villa Park, Ill., ir anukę Marianą Quilantan bei daug draugų ir pažįstamų.

Velionis gimęs 1898 m. balandžio 27 d. Lietuvoje, Kelmėje. Į šią šalį atvyko 1913 metais, į Waterbury, Conn. Vėliau persikėlė į Čikagą. 1925 metų spalio 27 d. susituokė su anne Harrost (1911-1961), 1942 metų birželio 29 d. išpilietino šios šalies piliečiu.

Velionis Stanley W. Zolpe daugiau kaip 35 metus prieš išeinant į pensiją priklausė International Association of Machinist and Aerospace darbininkus, profsajungai, aktyviai darbavosi organizuodamas įmonės darbininkus į profsajungą, priklausė įvairiems Čikagos lietuvių klubams bei organizacijoms, stambiai rėmė choras ir pažangių lietuvių saviveiklą.

Dukterys Nina Zolpe ir

Yvonne Z. Quilantan

Stanley W. Zolpe

Private services were held for Stanley W. Zolpe of Villa Park who died September 8, 1986 of pneumonia at the age of 88 at Elmhurst Memorial Hospital. He was born April 27, 1898 in Kelmė, Lithuania. He was the beloved husband of the late Anne; loving father of Nina Zolpe of Villa Park and Yvonne Z. Quilantan of Berwyn; Cherished grandfather of Marianna Quilantan. Retired 35 member of the International Association of Machinists and Aerospace Workers. Active in organizing union shops in various plants. Very active supporter of many Lithuanian choral groups and various clubs.